

Cadeautje van Petrus, Maria én Belgen

De roots van het landgoed liggen bij **Petrus Cuypers**, telg uit een familie van gegoede kooplieden uit Oudenbosch. Zijn politieke carrière voerde over vele schijven naar het burgemeesterschap van Bergen op Zoom. Zijn huwelijk met **Maria van Mattemburgh** uit een rijk bestuurdersgeslacht was berekend. Vanaf 1807 werden systematisch gronden aangekocht, zowel woeste als cultuurgronden. Dankzij erfenissen werd het echtpaar alsmoer rijker. Dat moest ergens gestalte in krijgen. Door het uitruilen van gronden werd gestreefd naar een zo aaneengesloten mogelijk eigendom.

Maar daarmee heb je nog geen landgoed! Daar heb je eerst een centraal gelegen huis van importantie voor nodig. Op de bouw daarvan schijnt moeder te hebben aangedrongen bij haar zoon **Louis**, nota bene het enfant terrible van de familie. Omstreeks 1850 deed hij de nog altijd bekende villa verrijzen, snel gevolgd door het Engelse Landschapspark. Terecht dat hij het kersverse landgoed naar zijn moeder noemde. Opvallend is dat zowel Louis als diens zoon **Aymon** in België (Antwerpen, Brussel) woonden en hooguit enkele weken per jaar op hun landgoed vertoefden. Wat hen niet weerhield het gedurig uit te breiden en verder te verfraaien. Wie er wél voortdurend verbleef, was de dochter van de laatste, **Marie-Louise**. Omdat zij en haar man, **Jacques Pelletier**, graaf de Chambure, kinderloos bleven, zochten ze naar een instantie die het dierbaar erfgoed in dezelfde geest zou beheren. Die vonden ze in Brabants Landschap, waaraan het in 1970 werd verkocht.

Toegangsregeling en openingstijden

De tuinen van Landgoed Mattemburgh zijn vrij toegankelijk tussen zonsopkomst en zonsondergang. In het Engelse parkgedeelte en het parkbos zijn geen honden toegestaan. In het overige deel van het landgoed dienen honden aangelijnd te zijn. Park en tuin zijn tijdens de openingstijden van de Orangerie te bezichtigen, zie www.orangeriemattemburgh.nl

Publiekswandelingen en reserveringen

Op de laatste zondag van mei tot en met september worden er publiekswandelingen georganiseerd, geleid door deskundige gidsen. Zie www.brabantslandschap.nl voor actuele informatie.

Deze publiekswandelingen zijn niet bedoeld voor grote groepen. Voor reserveringen en voor meer informatie met betrekking tot het gebruik en rondleidingen in de villa kunt u terecht bij Orangerie Mattemburgh: T 0164 - 66 08 34 of www.orangeriemattemburgh.nl.

Voor meer informatie over de inhoud van de wandeling en vrijwilligerswerk op Mattemburgh: Carina de Heer carina.deheer@gmail.com of 06 - 51 11 68 43.

Steun Natuur 'dichtbij huis'

Brabants Landschap beheert zo'n 18.000 hectare bos, heide en vennen, maar bijvoorbeeld ook landgoederen, boerderijen, forten en kastelen. Daarmee zorgen we ervoor dat onze eigen prachtige provincie Noord-Brabant, met haar diversiteit aan landschappen, nog het thuis is van vele vrij levende planten- en diersoorten. Daarnaast zet zij zich in voor behoud, herstel en ontwikkeling van de biodiversiteit buiten de beschermde gebieden. Een netwerk van enthousiaste vrijwilligers helpt mee maatregelen te treffen om weide- en akkervogels, uilen, amfibieën en vleermuizen te beschermen.

 natuur dichtbij huis
Brabants Landschap www.brabantslandschap.nl

FOTOGRAFIE: Erik de Jonge, Huub Smeeding, Harry Fiolet, Brabants Landschap

LANDGOED MATTEMBURGH

Wandelen door de stijltuin van
Landgoed Mattemburgh
Een luthof van allure

 natuur dichtbij huis
Brabants Landschap

De Franse en Engelse stijltuin

De stijltuin is aangelegd tussen 1843 en 1878. Een deel in de Engelse of Landschapsstijl, een ander in de Franse of Formele stijl. De **Engelse tuin** kenmerkt zich door een speelse aanleg die natuurlijkheid moet uitstralen maar feitelijk kunstmatig is. Een weids en grazig beekdal wordt geïmiteerd, met verspreid groepjes bomen en solitaire exemplaren. De kronkel-paden bieden steeds wisselende beelden en verrassende doorkijkjes. Na een rondgang heeft men het idee door een veel groter gebied te hebben gelopen dan feitelijk het geval is. De **Franse tuin** kenmerkt zich juist door strakke boomrijen, geschoren hagen, bloemperken en tuinsieraden. Deze stijl zoekt juist de tegenstelling met de natuurlijke omgeving en zweert bij geometrische figuren en lijnen. De grilligheid van de natuur wordt er ondergeschikt gemaakt aan de zelfverzekerde mens, die er controle over zou hebben.

Ook de oranjerie is Frans. Het bakstenen middendeel, in neoclassicistische stijl, dateert van 1880. Het ging om een 'moestuinoranjerie'. Na de toevoeging van twee gebogen vleugels vanaf 1957 werd het een 'formele oranjerie'.

Bij de dood van de graaf in 1982, die zijn vrouw 15 jaar overleefde, werd de stijltuin indachtig haar laatste wens aan Brabants Landschap geschonken. We zijn er maar wát blij mee, maar het onderhoud ervan schept ook de nodige verplichtingen, wat u na het lezen van deze folder wel duidelijk zal zijn.

Meer info en openingstijden:

www.orangeriemattemburgh.nl
www.mattemburgh-events.nl

Oriëntatiepunten

1 Oranjerie

... was tot 10 jaar geleden het winterverblijf van de 's zomers in de Franse tuin opgestelde kuuipplanten. Tegenwoordig café-restaurant.

2 Villa

... een statig landhuis in neo-classicistisch stijl, wat zoveel wil zeggen als 'met sobere, strenge doch rustige vormen.' Een legende verhaalt dat van de villa naar de ijskelder een ondergrondse (vlucht)gang zou lopen. 'Want' een van de tegels in de kelder is duidelijk groter dan de rest en ligt ook nog eens hoger.

3 Koetshuis

De laatste adellijke bewoners van het pand beschikten over maar liefst drie rijtuiggen. Na hun dood verhuisden de rijtuiggen naar museum De Kiekenhoeve in Essen (B).

4 Fürst Pücklerbed

... mozaïekperk in de vorm van een achtkantige tulband. Doet denken aan een taart. Ieder voorjaar wordt het bed opnieuw en volgens een nieuw patroon uitgezet met 5 à 6000 plantjes, gekozen om hun fraaie bladkleur (bloemen worden er onmiddellijk uit genepen). Het laatste bloembed in deze soort van heel Nederland!

5 Oranjeboompjes

... en andere kuuipplanten als citrus, agave, laurier, granaatappel en mimosa staan van 15 mei tot 15 oktober opgesteld langs de paden van het Franse parkdeel. Van de vruchten werd door de gravin marmelade gemaakt. Voor het - in handkracht - verhuizen van de loeizware kuipen trommelde ze pachters op. Ze kregen er een sigaar en borrel voor.

6 Kas, moes- en kruidentuin

De familie Cuypers-Pelletier was zelfvoorzienend wat betreft fruit, groente en kruiden. Binnen dit ommuurde deel van de tuin werden ook de planten voor de (bloem-)bedden gekweekt.

7 Chinees bruggetje

... is waarschijnlijk al van de jaren 1850, het hoogtepunt van de Romantiek, toen men steeds meer oog kreeg voor het uitheemse ('exotische'), zeker het oosterse ('oriëntaalse'). Door het binnenhalen van dit soort elementen gaf een landgoedeigenaar aan dat hij een 'man van de wereld' was.

8 Pinetum

Terwijl een 'arboretum' een verzameling van (levende) bomen is, beperkt een 'pinetum' zich tot naaldbomen. Die van Mattemburgh kent zeldzame soorten als de Japanse notenboom ('ginkgo') en Chinese watercipres ('metasequoia'). Maar de mooiste naaldboom staat buiten het pinetum ter hoogte van het Japanse bruggetje: een wijdvertakte Weymouthden waaraan gravin Marie-Louise als kind een schommel had hangen.

9 Vijver

... meandert als een beek, wat natuurlijk hartstikke kunstmatig is (maar daarom nog wel kunstig). De illusie wordt nog versterkt door het begin- en eindpunt van de vijver te camoufleren met rododendronbosjes. 's Winters werden er brokken ijs uit gehakt en opgeslagen in de ijskelder onder de theekoepel. 's Zomers dienden ze ter koeling van voedingswaren. Een écht landgoed kon niet zonder vijver ...

Welkom op landgoed Mattemburgh, meer speciaal de stijltuin, een van de vijf gaafst bewaarde van ons land. Hoewel slechts 17 hectare groot, kent de tuin een grote afwisseling en een hoge belevingswaarde. U bent er uren zoet! En dan te bedenken dat dit allemaal vrij toegankelijk is, voor iedereen met respect voor natuur en cultuur.

10 Grafstenen

De begraafplaats van de familie Cuypers bevindt zich van oudsher in Huijbergen. Maar na het opblazen van de kerk aldaar in de Tweede Wereldoorlog vond men het verstandig enkele grafstenen over te verhuizen en bij te zetten in deze muur. Let op de prachtige muurflora met onder meer muurhavikskruid en muurleeuwenbekje.

11 Theekoepel

Met de grond die vrijkwam bij het graven van de vijver werd een kunstmatige heuvel opgeworpen (11 m + NAP), waarop een theekoepel verrees. Uiteraard werd hier door de landgoedeigenaren (en hun visite) op mooie dagen thee gedronken. Ze konden dan gelijk genieten van het uitzicht, met een zichttas vanuit elk van de vijf raampjes.

12 Japanse bruggetje

... is geheel opgebouwd uit brokken vuursteen. Vanaf hier werd water ingelaten uit het beekje de Blaffert om de vijver te voeden. Door de gigantische daling van de (grond)waterstand is dat helaas niet meer mogelijk.

13 Hertenhuisje

... overblijfsel in art-deco van een hertenkampje. Damherten werden er gevoerd door Marie-Louise, een fanatiek dierenliefhebster.

14 'Togetherness was our life'

... stelt een koppel zwarte zwanen voor, exotische dieren die in trek waren bij landgoedeigenaren. Ook om hun symbolische waarde zijn zwanen geliefd. Deze vogels zouden namelijk monogaam zijn voor het leven; en als er een sterft hoeft het voor de ander niet meer.

